

Fremtidens tannhelsetjeneste – tannlegens rolle

Hvordan vil fremtidens tannhelsetjeneste se ut? Hvilken rolle skal tannlegene ta i den fremtidige helsetjenesten? Hva med tannhelsen og antall tannleger? Hvordan blir arbeidsmarkedet fremover, og på hvilken måte vil ulike politiske prosesser påvirke bildet?

Det er vanskelig å spå – særlig om fremtiden. Men det er viktig å ta diskusjonene, og heldigvis pågår det for tiden diskusjoner både om fremtidens tannhelsetjeneste og om arbeidsmarkedet for tannleger. En viktig del av debatten dreier seg selvfølgelig om antall tannleger i Norge: Blir vi for mange? Arbeidsmarkedet vårt er tøffere enn det har vært på lenge. Den offentlige tannhelsetjenesten melder om god søkning til stillinger. Konkurransen om pasientene blir hardere. Samtidig vet vi at de tannlegene som utdannes i Norge, fortsatt får jobb. Det er vanskeligere for dem som tar sin utdanning i utlandet.

Vi har lite statistikk fra arbeidsmarkedet i privat sektor. Det er en av grunnene til at NTF har samarbeidet med Seksjon for samfunnsodontologi ved Universitetet i Oslo om å få gjennomført en arbeidsmarkedsundersøkelse. Resultatene foreligger i disse dager. I tillegg til mange andre interessante funn viser undersøkelsen at tannlegemarkedet begynner å bli mettet, og at tannleger i privat praksis jevnt over ønsker seg flere pasienter.

Det er selvsagt flere grunner til dette. Våre tre utdanningsinstitusjoner har utdannet et stabilt antall tannleger gjennom mange år. Her har vi nøyaktige tall. De siste tiårene har dessuten et økende antall norske ungdommer valgt å utdanne seg til tannlege i utlandet. Også her er tallene pålitelige. I tillegg kommer en viss arbeidsinnvandring, spesielt fra EU/EØS-området, men også

noe fra andre land. Her er tallmaterialet mildt sagt ganske dårlig.

Fremtidens tannhelsetjeneste og behovet for tannlegekompetanse er også avhengig av andre faktorer. En av de viktigste er tannhelsetilstanden i befolkningen. Hvordan vil sykdomsbildet utvikle seg? Vil det bli mer karies igjen? Enkelte tall tyder på det. Befolkningen blir eldre, og de fleste har egne tenner. Hvordan vil dette påvirke sykdomsforekomst og behandlingsbehov? Vil økende migrasjon og innvandring påvirke situasjonen? Hva med gruppen av pasienter som på grunn av nye behandlingsmetoder overlever eller lever med kreft i lang tid? En ny rapport viser at en stor del av disse pasientene sliter med orale problemer som munntørrehet etter behandling av kreft også utenfor munnhulen.

Hva så med tannlegerollen? Gjennom årene har den utviklet seg i takt med endret tannhelsetilstand i befolkningen, fra å være håndverkspreget med hovedvekt på behandling av sykdom, til å vektlegge helsearbeiderrollen stadig mer. Vi tar nå i økende grad ansvar for andre helseoppgaver ut over den tradisjonelle tannbehandlingen.

Tannlegene utgjør derfor en viktig del av helsetjenesten. Fordi vi ser pasientene regelmessig kan vi bidra med å oppdage sykdom tidlig, også utenfor munnhulen. Endelig har vi fått henvisningsrett til spesialisthelsetjenesten. Tannleger har en sentral rolle i arbeidet med å avdekke vold, omsorgssvikt og overgrep. Tannlegen inngår naturlig i teamet ved behandling av søvnapné med skinner. Det skjer en utvikling av diagnostiske verktøy hvor eksempelvis salivatester kan brukes til å diagnostisere sykdom. Også her vil tannlegene naturlig nok kunne bidra.

Som kjent pågår det nå flere politiske prosesser som kan påvirke den norske tannhelsemodellen slik vi kjenner den i dag. En flytting av den offentlige tannhelsetjenesten fra fylkeskommunene til kommunene vil kunne få store og uante konsekvenser. Helsedirektoratet jobber med flere store prosjekter. Alt dette vil kunne påvirke fremtidens tannhelsetjeneste.

Vi ser også en utvikling mot flere og større kjeder i privat sektor. Dette kan på sikt medføre store endringer i bransjen, spesielt når kjedene ikke eies av tannleger. NTF vil fortsatt arbeide for at tannlegene selv skal eie sine egne klinikker. Det har vist seg å være en god modell og en styrke for norsk tannhelsetjeneste gjennom mange år.

Så hvordan blir tannhelsetjenesten og tannlegerollen i fremtiden? Hvor mange tannleger trenger vi? Dette er vanskelige spørsmål med mange fasetter. Ikke minst er det en utfordring at SSBs framskrivninger i dag gjøres ut fra en for snever modell, som etter vår oppfatning gir et alt for høyt anslag på behovet for tannleger. Tallene er i beste fall unyansert, og her vil NTF gå i dialog med SSB.

Tiden er helt klart moden for at NTF nå setter ned en arbeidsgruppe med bred representasjon til å fordype seg i disse problemstillingene. Forhåpentligvis kan vi da få opp noen velbegrunnede scenarier for fremtiden, og få pekt ut områder som NTF bør påvirke for å nå målet om en best mulig tannhelsetjeneste også i fremtiden – både for befolkningen og for tannlegene.

En ting er jeg uansett helt sikker på: Det vil være bruk for dyktige tannleger med høy faglig kompetanse også i fremtiden!

Camilla Hanser Steinum